

## **RADA MIEJSKA w Ćmielowie**

Załącznik do uchwały Nr LVIII/329/2018

Rady Miejskiej w Ćmielowie

z dnia 27 września 2018 r.

### **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2018 – 2022**

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie jest dokumentem, który wyznacza główne kierunki realizacji zadań Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Pomocy Ofiarom Przemocy w Ćmielowie w celu skutecznego działania i reagowania na doniesienia o przemoc w rodzinie.

**Przemoc w rodzinie** to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. To działanie powodujące narażenie tych osób na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające godność, nietykalność cielesną, wolność, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne. Zgodnie z art. 207 §1 Kodeksu Karnego przemoc w rodzinie jest przestępstwem. Podstawowym aktem prawnym, regulującym zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie jest ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Przemoc najczęściej kojarzy się ludziom z biciem, popychaniem, kopaniem, zmuszaniem człowieka do upokarzających czynności, stosowaniem broni lub gwałtem. Przemocą jest także poniżanie człowieka, oczernianie go przed innymi, wyzywanie i rzucanie obelg, ranienie jego poczucia własnej wartości, ograniczenie jego swobody w sposób przekraczający normy moralne i obyczajowe.

Wyróżnić można następujące typy przemocy z jakimi spotykamy się w środowisku domowym:

#### **a) Przemoc fizyczna**

Przemoc fizyczna jest intencjonalnym zachowaniem, niosącym ryzyko uszkodzenia ciała. Przejawami przemocy fizycznej są: popychanie, policzkowanie, szarpanie, uderzanie, kopanie, przypalanie papierosem, duszenie, rzucanie przedmiotami, drapanie, plucie, wykręcanie rąk, napaść z użyciem broni, krępowanie lub uwięzienie, świadome stworzenie niebezpiecznych sytuacji stanowiących zagrożenie fizyczne. Lista form przemocy nie ogranicza się tylko do wymienionych powyżej. W praktyce spotyka się ich znacznie więcej.

#### **b) Przemoc psychiczna**

Przemoc psychiczna zawiera przymus i groźby, zastraszanie, emocjonalne wykorzystanie, za które uważa się oskarżanie, upokarzanie, poniżanie, obwinianie i manipulowanie poczuciem winy, wyzywiska, wmawianie choroby psychicznej, izolowanie poprzez kontrolowanie lub zakaz kontaktów z innymi, zabranianie korzystania z telefonu, samochodu, zakaz opuszczania domu itd.

#### **c) Przemoc seksualna**

Przemoc seksualna polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły fizycznej, ale także na groźbach użycia siły lub emocjonalnym szantażu.

#### **d) Przemoc ekonomiczna**

Przemoc ekonomiczna polega na tym, że ofiara staje się zależna finansowo od partnera. Objawia się to ograniczeniem dostępu ofiary do pieniędzy czy do informacji o stanie finansowym rodziny, zmuszanie ofiary do proszenia o każdy grosz, wykradanie pieniędzy.

#### **Diagnoza problemu przemocy w rodzinie**

Właściwe zdiagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie jest bardzo trudne. Przemoc domowa jest problemem złożonym, o którym nie łatwo się rozmawia, a który jeszcze trudniej zbadać. Istniejące statystyki pozwalają oszacować jedynie jego przybliżone rozmiary. Oficjalne statystyki nie obejmują niezgłaszanych przypadków przemocy, a problematyka przemocy jest traktowana jako sprawa wstydliwa,

drażliwa, skrywana w czterech ścianach domu, stąd proces badawczy napotyka na liczne bariery metodologiczne.

### **Charakterystyka zjawiska przemocy w Gminie Ćmielów**

W celu zdiagnozowania zjawiska przemocy, w tym przemocy w rodzinie, wykorzystano dane Policji, dane uzyskane od pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej w Ćmielowie oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (wywiad środowiskowy, Niebieska Karta, na podstawie złożonych wniosków do GKRPA).

Z danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Ćmielowie wynika:

| <b>Rok:</b>                                                | <b>2015</b> | <b>2016</b> | <b>2017</b> |
|------------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|
| <b>Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”</b> | <b>10</b>   | <b>16</b>   | <b>22</b>   |

Do najczęstszych przejawów przemocy w rodzinie na terenie Gminy Ćmielów należą: awantury domowe pod wpływem alkoholu, poniżanie psychiczne, wyzviska, przemoc ekonomiczna, zaniedbanie.

Osobami wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc są przede wszystkim mężczyźni, a osobami wobec których istnieje podejrzenie, że doznają przemocy są w znakomitej większości kobiety. Przemoc domowa jest zjawiskiem złożonymi wieloaspektowym.

Rozpatrywana jest w kilku perspektywach:

- 1) prawnej,
- 2) psychologicznej,
- 3) materialnej,
- 4) społecznej.

W większości zgłoszonych przypadków przemoc współistnieje z problemem uzależnienia od alkoholu. Występują silne związki pomiędzy piciem alkoholu a stosowaniem przemocy. Przypadki przemocy zdarzają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny.

W ostatnim okresie, coraz częściej ujawniane są przypadki przemocy. Prowadzone dotychczas działania informacyjne – ogólnopolskie i lokalne – spowodowały zmiany świadomości społecznej i z jednej strony – większej gotowości ofiar przemocy do ujawnienia takich spraw, a z drugiej – wiąże się z większym profesjonalizmem przedstawicieli służb zobowiązanych do podejmowania interwencji i udzielania pomocy.

Członkowie Zespołu w ramach swoich kompetencji zawodowych diagnozowali sytuacje w poszczególnych rodzinach, wymieniali się informacjami, omawiali możliwości udzielenia odpowiedniego wsparcia ofiarom i podjęcia działań wobec sprawców przemocy w tym do udziału w Programie Korekcyjno-Edukacyjnego dla osób stosujących przemoc.

### **Zasoby Gminy Ćmielów w zakresie przeciwdziałania przemocy:**

#### **1. Zasoby instytucjonalne Gminy Ćmielów:**

- a) Urząd Miasta i Gminy,
- b) Ośrodek Pomocy Społecznej,
- c) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- d) Policja,
- e) Placówka służby zdrowia,
- f) Placówki oświatowe.

#### **2. Zasoby kadrowe:**

Osoby podejmujące działania na rzecz osób uwięzanych w problem przemocy zostały przeszkolone w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie: pracownicy socjalni, nauczyciele, pedagodzy, dzielnicowi, członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

### Cele Programu:

1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie ze szczególnym uwzględnieniem przemocy wobec dzieci i osób starszych oraz poprawa skuteczności działań osób zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy.
3. Wzmocnienie oddziaływań edukacyjno - informacyjnych, propagujące w społeczności lokalnej świadome postawy negujące i przeciwstawiające się zjawiskom przemocy w rodzinie.

### Cele będą realizowane m.in. przez:

1. Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie.
3. Wsparcie rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie.
4. Edukację społeczeństwa w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
5. Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
6. Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

### Zadania i instytucje odpowiedzialne za ich realizację

| Lp | Zadania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Instytucje odpowiedzialne za ich realizację                                                            |
|----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | Kontynuacja działalności Zespołu Interdyscyplinarnego, zawiadamianie stosownych instytucji o przypadkach przemocy w rodzinie                                                                                                                                                                                                                  | Przewodniczący i członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego                                               |
|    | Realizacja strategii interwencyjnych kierowanych do ofiar i sprawców przemocy w rodzinie, poprzez wdrażanie procedury „Niebieskiej Karty” oraz kierowanie sprawców przemocy do programów korekcyjno - edukacyjnych                                                                                                                            | Policja, Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki Oświatowe oraz Placówki Służby Zdrowia, GKRPA, Sąd, PCPR  |
|    | Działania edukacyjno – informacyjne dla dorosłych i dzieci w zakresie występowania, zapobiegania i ochrony przed zjawiskiem przemocy domowej: udział pracowników socjalnych, policjantów w spotkaniach z młodzieżą, rodzicami, pedagogami oraz przedstawicielami innych instytucji, promowanie bezpiecznych i społecznie pożądanых zachowań   | Ośrodek Pomocy Społecznej, Oświata Policja                                                             |
|    | Edukacja społeczeństwa w zakresie przeciwdziałania przemocy ze szczególnym uwzględnieniem powstrzymania przemocy wobec dzieci, osób starszych, rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (brozur, ulotek, plakatów itp.)                                                                                                                      | Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z innymi instytucjami,                                         |
|    | Aktualizowanie bazy danych o instytucjach świadczących pomoc rodzinom uwięzonym w przemoc i oferowanych formach pomocy                                                                                                                                                                                                                        | Ośrodek Pomocy Społecznej                                                                              |
|    | Współpraca instytucji wspierających ofiary przemocy w rodzinie, w celu zapewnienia im bezpieczeństwa                                                                                                                                                                                                                                          | Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, GKRPA, Policja                                                 |
|    | Systematyczne szkolenia wszystkich przedstawicieli instytucji podejmujących działania na rzecz rodzin uwięzonym w przemoc, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy w rodzinie, przemocy seksualnej i molestowania seksualnego nieletnich, realizacji Niebieskiej Karty, (szkolenia, konferencje tematyczne, wspólne szkolenia służb) | Ośrodek Pomocy Społecznej                                                                              |
|    | Podnoszenie świadomości problemu przemocy w rodzinie poprzez aktywizowanie mieszkańców do włączania się w rozwiązywanie problemów przemocy i reagowanie w sytuacjach występowania przemocy,                                                                                                                                                   | Ośrodek Pomocy Społecznej przy współpracy ze środowiskiem lokalnym (sołtysi, radni i mieszkańcy Gminy) |
|    | Prowadzenie edukacji i rozwijanie umiejętności stosowania przez rodziców metod wychowawczych bez użycia przemocy,                                                                                                                                                                                                                             | Ośrodek Pomocy Społecznej, Oświata, GKRPA                                                              |
|    | Inicjowanie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem                                                                                                                                                                                                                                                                                | GKRPA                                                                                                  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>problemów alkoholowych i obejmujących w szczególności prowadzenie postępowania w sprawach osób nadużywających alkoholu, w tym motywowanie do dobrowolnego podjęcia leczenia, bądź kierowanie do sądu wniosku o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego.</p> <p>Prowadzenie rozmów wspierająco – motywujących z członkami rodzin osób dotkniętych problemem alkoholowym oraz rozmów wspierająco - interweniujących z osobami nadużywającymi alkoholu,</p> |  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

Ważnymi problemami utrudniającymi skuteczną walkę ze zjawiskiem przemocy domowej są:

1. Brak specjalistów dostępnych na terenie gminy przy jednoczesnej niechęci samych zainteresowanych do poszukiwania wsparcia w miejscu zamieszkania,
2. Brak możliwości izolowania sprawców przemocy,
3. Długi okres rozstrzygania spraw w sądach,
4. Niska świadomość społeczna,
5. Funkcjonowanie mitów i stereotypów na temat przemocy,
6. Zatajanie przez członków rodziny i bliskich przemocy domowej,
7. Brak współdziałania ze strony osób doznających przemocy.

#### **Monitoring i ewaluacja**

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będzie monitorowany przez Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Pomocy Ofiarom Przemocy w Ćmielowie. Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość, która dotyczyć będzie danych uzyskanych na koniec każdego roku realizacji Programu tj.

1. instytucji pomagających ofiarom przemocy w rodzinie,
2. form udzielanej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
3. form działań kierowanych do sprawców przemocy w rodzinie.

#### **Wskaźnikami ewaluacji będą:**

1. liczba interwencji domowych, w tym z powodu przemocy w rodzinie,
2. liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej,
3. liczba sprawców przemocy domowej,
4. liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”.

#### **Prognozowane efekty**

Zakładamy, iż realizacja Programu w latach 2018-2022 przyczyni się do:

1. pogłębienia wiedzy społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy domowej,
2. zmiany postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
3. udzielania profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
4. ochrony ofiar przemocy poprzez wsparcie prawne i psychologiczne,
5. usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą,
6. zwiększenie zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy
7. zbudowania systemu działania w zakresie pomocy rodzinom i osobom dotkniętym przemocą,
8. spadku liczby przypadków przemocy w rodzinie.

Opracowany Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Ćmielów pozwoli na działania zmierzające do osiągnięcia wytyczonych

celów. Jego założeniem jest pobudzenie do aktywności instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju społecznego Gminy Ćmielów. Osiągnięcie zawartych w Programie celów umożliwi dobra współpraca jednostek i podmiotów działających na rzecz osób i rodzin.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie nie jest dokumentem zamkniętym i będzie podlegał modyfikacjom w zależności od pojawiających się nowych potrzeb i możliwości.

Przewodniczący Rady Miejskiej  
*M. Gierczak*  
mgr Marianna Gierczak  
**Marianna Gierczak**